

Veranderingen in de schrijfwijze der plaatsnamen van het hertogdom Limburg: Stevensweert en Ohé en Laak

Hans Richter

Sinds een aantal jaren wordt met name in Limburg onder de Nederlandse schrijfwijze van de plaatsnaam ook de dialectische schrijfwijze gehanteerd. Zo staat er onder Stevensweert Staeveswaert, onder Ohé en Laak staat Genoea en Laak, onder Maasbracht staat simpelweg Brach en onder Echt Ech.

De dialectische schrijfwijze is een aanvulling en geen verandering. De dialectische schrijfwijze vervangt niet de Nederlandse aanduiding van de plaatsnaam. Dit is geen verandering. In 1883 wilde men echter wel veranderingen aanbrengen.

In DE MAASGOUW ⁽¹⁾ van 24 mei 1883 werd een lijst opgenomen van een aantal Limburgse plaatsnamen die vanwege regeeringswege veranderd moesten worden. Niet alleen plaatsnamen kregen een andere schrijfwijze doch de gehele spelling werd vernieuwd.

De Maasgouw schreef het volgende

“Bemerkingen op eenige veranderingen van regeeringswege gebracht in de schrijfwijze der plaatsnamen van het hertogdom Limburg”.

Bij de aanneming van de nieuwe spelling van regeeringswege, is de hervormde maatregel ook uitgestrekt tot de plaatsnamen. Door het ministerie van waterstaat, handel en nijverheid is voor de verschillende takken van zijn beheer de spelling voorgeschreven, welke door de Koninklijke academie van wetenschappen daarvoor aangegeven is. Voor zoover Limburg betreft, laten wij hier de lijst der veranderingen volgen”

De lijst begint met Baexem (wordt Baaksem) en Beesel (wordt Bezel). Om te eindigen met Well (wordt Wel)

Ik beperk me alleen tot de verandering in de schrijfwijze van de plaatsnaam Stevenweert en Ohé en welke redenen er worden aangegeven om deze verandering aan te brengen.

De Maasgouw betreurt het dat het staatsbeheer zich in deze zaak gemengd heeft en hopen dan ook dat men in Limburg zo min mogelijk zal storen aan de uitspraak van zijne excellentie de minister van Waterstaat. De oproep wordt gedaan de schrijfwijze te hanteren zoals men die tot dan heeft gebezigd. De tijd is namelijk zo zegt De Maasgouw nog niet te zijn gekomen om een verandering aan te brengen in de plaatsnamen. Een verandering aan te brengen vereist een grondig onderzoek welk onderzoek voor Limburg nog niet heeft plaatsgevonden. Om de oorsprong van plaatsen af te leiden is moeilijk. De ligging van de plaatsen is bij de etymoloog niet bekend, laat staan dat hij bekend is met de schrijfwijze zoals die eeuwen geleden gehanteerd werd en de juiste uitspraak is hem vreemd .

De schrijver heeft bij het samenstellen van de bovennoemde lijst een keuze gedaan. Echter uit die keuze , zo stelt men, zal genoegzaam blijken dat veranderingen geen verbeteringen zijn.

Citaat verder.

“Stevensweert wordt nu Stevensweerd.

Welke reden voert men aan om deze schrijfwijze in het vervolg te gaan gebruiken?

Stevensweert heette vroeger *Werde*, *Wert*, *Weert*, *Werde enz.* In 1244 schreef men *Werde*, in 1265 *Werde*, in 1270 en 1300 *Weerde* en *Werde*.

In latere akten vindt men doorgaans *Weerde*. Ter onderscheiding van de talrijke plaatsen die de naam Weert voeren, heeft men de patroon van de parochie bij de naam Weerd gevoegd. Sedert dien schreef men Werda sancti Stephani, en in het Nederlands Sint-Stevensweerd. Deze schrijfwijze, dunkt ons (het ministerie), kon bijbehouden worden. Ten slotte vragen De Maasgouw zich af waarom hier de t in d wordt veranderd terwijl de t in de naam van de stad Weert behouden blijft.

Ohé zal worden *Ooë*. De naam Ohé zou afkomstig zijn van *oë*, wat een vruchtbaar stuk grond aan een rivier betekent. Dit is dezelfde betekenis die ook de naam Werde enz. heeft.

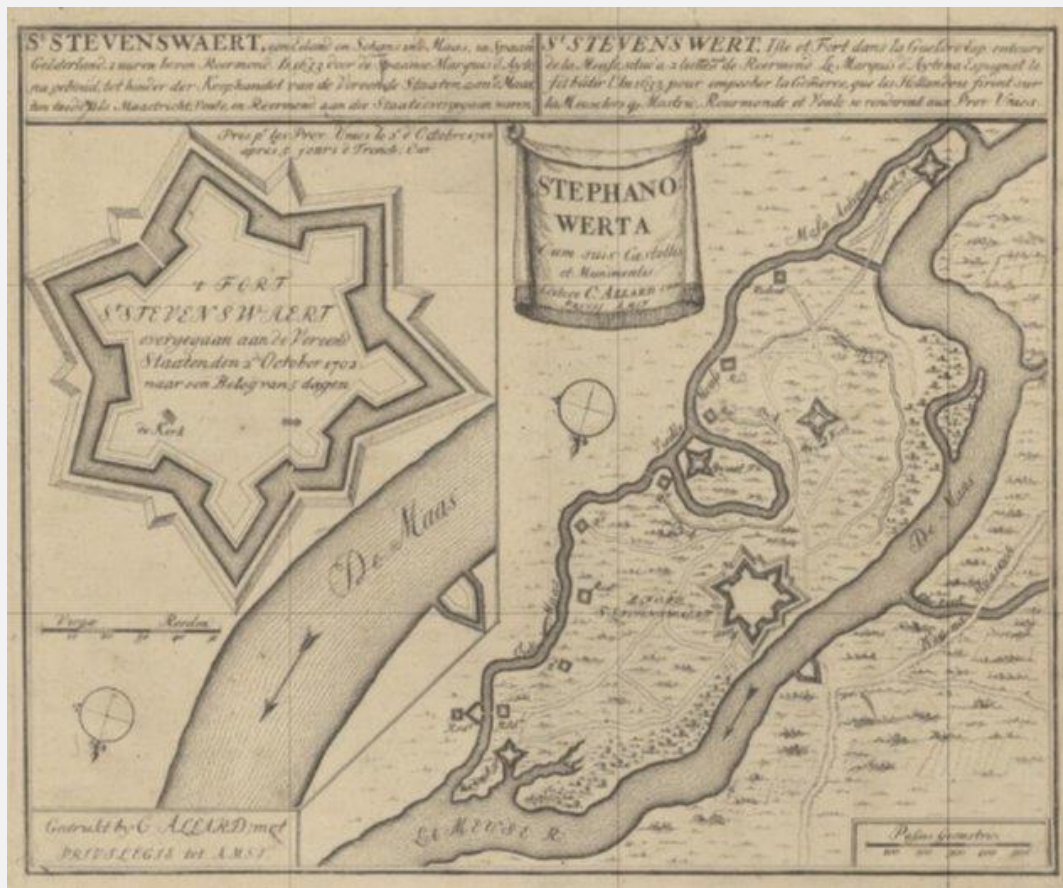
In de *Courrier de la Meuse* ⁽²⁾ spreekt de schrijver zijn afkeuring uit over het bovengemeld ministerieel besluit, maar op andere gronden dan welke hiervoor genoemd worden.

De schrijver plaats een aantal opmerkingen. Ten eerste is nergens officieel gebleken dat van regeringswege de nieuwe spelling is aangenomen. Als de minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid een nieuwe spelling mocht hebben voorgeschreven dan is dit nog geenszins als algemene maatregel “*van regeringswege*” te beschouwen. Daar staat tegenover dat de minister van Binnenlandse Zaken zich zal hoeden om hierover een conflict uit te lokken met de provinciale- en gemeentebesturen, die niet zonder meer de orders van de minister zouden opvolgen *noch behoeven op te volgen*. Ook zal de minister van Justitie zijn collega niet zo maar volgen, wetende welke gevolgen dit kan hebben. Ten tweede kan men zich afvragen welke bezwaren dit te weeg brengt bij gemeentebesturen, de ambtenaren van de burgerlijke stand, de notarissen en andere ambtenaren die belast zijn met het opmaken van authentieke akten. Ten derde zullen de ambtenaren na verloop van enige jaren in de war kunnen geraken, wanneer men in één en dezelfde acte bijvoorbeeld de gemeente *Ohé* als *Ooë* aangeduid ziet worden. Ten vierde is het van groot belang dat elke openbaar ambtenaar de plaatsnamen nauwkeurig schrijft.

Het is de schrijver niet duidelijk op welk gezag de minister deze verandering van plaatsnamen verlangt. De Koninklijke Academie en de letterkundigen mogen weliswaar voorstanders zijn geweest, maar dit is nog geen enkele reden om voor de eigenamen de spelling van vroegere tijden te vernaderen. Een plaatsnaam moet op één lijn met een familienaam worden gesteld. De schrijver gaat zelfs zover te stellen dat hij iedere inbreuk op deze regel gevaarlijk acht voor de familie- en zelfs voor de openbare belangen.

Hij besluit zijn ingezonden brief aan De Maasgouw als volgt:

“Gij zult, Mijnheer de Redacteur, aan het algemeen belang een dienst bewijzen met deze bemerkingen door middel van uw geacht blad, onder het oog der “regering” en van het publiek te willen brengen”.

Fort St. Stevenswaert overgegaan aan de Vereend Staaten den 2de October 1702 naar een beleg van 5 dagen. Gedrukt bij C. Allard Amsterdam

Kaart van het fort Stevensweert en omgeving (a) en een plattegrond van het fort (b). Boven a en b een beschrijving van het fort (Frans en Nederlands). Links de plattegrond, rechts de kaart. Ad a: linksboven titelcartouche, daaronder de schaal. Ad b: linksonder kader met titel, daarboven kompasroos, daarboven schaal, middenop titel.

Voetnoot:

⁽¹⁾De Maasgouw is een Limburgs tijdschrift voor geschiedenis, taal en kunst. Voor het eerst uitgegeven in 1879 door het LGOG (Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap)

⁽²⁾Courier de la Meuse. In het [Nederlands](#): *De Post van de Maas* was de laatste [Franstalige](#) krant in [Nederland](#). Ze werd alleen in [Maastricht](#) verkocht, omdat deze stad toen nog veel inwoners had die Frans verstonden. In de [Franse tijd in Nederland](#) was het bestuur in Maastricht zo goed als volledig Franstalig. In 1830 sprak of verstond nog de helft van de bevolking Frans. De maatschappelijke elite was vrijwel geheel [verfranst](#). *Le Courier de la Meuse* verscheen voor het eerst in [1851](#) en hield in [1892](#) op te bestaan omdat de kennis van het Frans snel achteruit ging en er dus te weinig lezers waren. Opvolger van *Le Courier* werd het dagblad [Oms Zuiden](#).